

Abstrakt

Disertační práce soustředila svou pozornost na zásadu koncentrace řízení a její uplatnění v občanském soudním řízení.

Zásada koncentrace řízení a otázky s ní spojené patří po novele občanského soudního řádu č. 99/1963 provedené zákonem č. 30/2000 Sb. a završené novelou provedenou zákonem č. 7/2009 Sb. k vysoce aktuální a složité problematice v občanskoprávní praxi i teorii občanského práva procesního.

Práce se pokouší objasnit klady a zápory uplatnění zásady koncentrace v platném občanském soudním řízení, hledat a nalézat její přiměřené místo v systému civilní procesněprávní úpravy jako celku s cílem zajistit ve vyvážené míře ohroženým nebo porušeným subjektivním soukromým právům jak účinnou (spravedlivou), tak zároveň rychlou soudní ochranu.

Teoretický základ práce tvoří teoretické vymezení podstaty zásady koncentrace řízení, jejího předmětu i jejího účelu spolu s objasnění jejího postavení v systému zásad ovládající občanské soudní řízení.

Na základě poznatků teorie občanského procesního práva i zkušeností soudní praxe (domácí i vybrané zahraniční) dochází práce k závěru, že má-li moderní občanské soudní řízení splňovat účel zabezpečit účinnou ochranu poskytovanou soudy ohroženým či porušeným subjektivním soukromým právům neobejde se bez využití zásady koncentrace. Jde však o to, aby v rámci celkových procesních pravidel byly jednotlivé druhy, prvky a jednotlivé fáze uplatnění zásady koncentrace řízení vhodně voleny. K tomu je podle práce třeba využívat ve vyvážené míře kombinaci zákonné koncentrace řízení spolu se soudcovskou koncentrací řízení, která by u nás zbytečně ukvapeně opuštěna. To ostatně odpovídá i mezinárodnímu trendu, prosazujícímu v této oblasti občanského soudního řízení větší aktivní úlohu soudu.

Disertační práce se skládá z jedenácti kapitol, z nichž některé se dále člení na jednotlivé subkapitoly.

Úvodní kapitola vymezuje v nejobecnější podobě vztah zásady koncentrace řízení a občanského soudního řízení vůbec. Důraz je přitom kladen na to, aby i uplatnění zásady koncentrace přispívalo k naplnění účelu sledovaného občanským soudním řízením, tj. zabezpečit ohroženým a porušeným soukromým subjektivním právům účinnou (spravedlivou) a zároveň rychle poskytovanou soudní ochranu.

Kapitola druhá je členěna do třech subkapitol, které objasňují teorii koncentrační zásady, tj. její podstatu, její předmět a účel, který plní v občanském soudním řízení.

Kapitola třetí je rozdělena do pěti subkapitol. Z nich každá vymezuje vztah zásady koncentrace k některým hlavním zásadám, které ovládají občanské soudní řízení, konkrétně k zásadě dispoziční, k zásadě projednací, k zásadě volného hodnocení důkazů, k zásadě materiální a formální pravdě a nikoliv v poslední řadě k zásadě jednotnosti občanského soudního řízení (arbitrárního pořádku).

Kapitola čtvrtá je členěna do šesti subkapitol. Obsahuje stručný historický přehled vývoje uplatnění zásady koncentrace na českém území v civilních procesněprávních úpravách, a to od středověku do současnosti.

Kapitola pátá se zabývá podstatou různých v úvahu přicházejících druhů koncentrace řízení, ať již stanovené přímo zákonem (zákonná koncentrace řízení) a někdy ještě dále členěné na všeobecnou (univerzální) a zvláštní (speciální), či rozhodnutím soudu (soudcovská koncentrace řízení), anebo kombinaci obou těchto druhů.

V kapitole šesté práce podrobně analyzuje jednotlivé prvky koncentrace řízení v současném platném občanském soudním řízení, a to nejprve ve fázi přípravy jednání a posléze ve fázi nalézacího řízení. Zvláštní pozornost je tu věnována institutu kvalifikované výzvy k písemnému vyjádření žalovaného (§ 114b OSŘ) a institutu přípravného jednání (§ 114c OSŘ) včetně zaměření na zkoumání dnes

platnou procesněprávní úpravou předvídaného nepříznivého procesněprávního následku ve formě vydání rozsudku pro uznání. Při uplatnění zásady koncentrace v nalézacím řízení, práce zkoumá mj. spornou otázku poučovací povinnosti soudu v tom smyslu, zůstává-li, stejně jako obecná poučovací povinnost soudu nadále pouze v rovině procesněprávní (§ 5 OSŘ) či zda již nevykračuje do roviny hmotněprávní.

Kapitola sedmá věnuje pozornost uplatnění zásady koncentrace v platné právní úpravě odvolacího řízení s jejím promítnutím do systému neúplné apelace.

Kapitola osmá se po osvětlení hybridní povahy řízení podle části páté občanského soudního řádu zabývá analyticky možným použitím jednotlivých prvků koncentrace řízení v něm.

Kapitola devátá pojednává o zásadě koncentrace řízení v určitých speciálních případech, konkrétně u platebního rozkazu, elektronického platebního rozkazu, evropského platebního rozkazu a směnečného (šekového) platebního rozkazu. Zvláštní pozornost je v této části soustředěna na otázku možnosti připojení kvalifikované výzvy k platebnímu rozkazu, jakož i na vyjasnění formulace zákona a jejích důsledků „...vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem...“ V oblasti směnečného (šekového) řízení, uvažuje práce i o tom, zda je v současných společenských poměrech ještě třídní lhůta adekvátní i pro přibývajících případy, kdy jsou touto cestou řešeny spotřebitelské spory.

Kapitola desátá se věnuje komparaci zásady koncentrace řízení a jejího uplatnění v českém procesním právu na straně jedné a dvou vybraných zahraničních právních úpravách (slovenské a španělské), na straně druhé. Zejména slovenská procesněprávní úprava, která vychází ze stejného legislativního základu jako česká a kde se v průběhu vývoje vytvořily některé zvláštní rysy, vybízí ke srovnání. Zároveň se však stává i jedním z inspiračních zdrojů při úvahách o zásadě koncentrace řízení *de lege ferenda* (viz např. možnost uplatnění rozsudku pro zmeškání).

Ve své závěrečné kapitole práce konstatuje, že v souvislosti se získanými zkušenostmi soudní praxe i poznatky teorie občanského procesního práva s dosavadním uplatněním zásady koncentrace v občanském soudním řízení, zejména však i s ohledem na přijetí nového občanského zákoníku s řadou zásadních novot, je nutno uvažovat o rekonstrukci civilního procesního práva a v jeho rámci i o novém uplatnění zásady koncentrace řízení. V tomto směru dochází práce k závěru, že úprava zásady koncentrace řízení v novém občanském procesním právu by měla obecně vycházet z vyváženějšího spojení některých osvědčených prvků zákonné koncentrace řízení (např. kvalifikované výzvy a přípravného jednání) s prvky soudcovské koncentrace řízení, o jejímž návratu by se mělo uvažovat.

V poslední kapitole práce jsou uváděny již některé konkrétní náměty na toto spojení, které by vedly k celkovému zjednodušenému uplatňování zásady koncentrace v občanském soudním řízení, k odstranění zbytečných rigidních procesních fází a zároveň ke zvýšené aktivní úlohy soudu i v této oblasti procesního práva.